

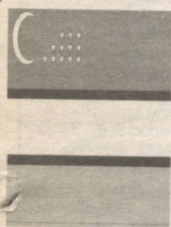
Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни
— 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

ПАРИШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

1996 йил июн

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХОТИН-ҚИЗЛАР ҚУМИТАСИ, БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ВА «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ

Баҳоси эркин нархда

УШБУ СОНДА:

2-БЕТ:

КИТОБ ЎҚИМАЙДИГАН БОЛАЛАР

4-БЕТ:

ҚАНОТЛАРИНГ ҚАЙРИЛМАСИН, МЕҲР

8-БЕТ:

ОҲ, БУ «САНТА-БАРБАРА»!

• Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов раислигида республика Миллий хавфсизлик кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлди. Унда Ўзбекистоннинг жаҳон деңгиз йўлларида чиқишни таъминлаш, «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастури доирасида АҚШда ўтказилган «Кооператив оспрей-96» машқларида иштирок этиш ва бошқа масалалар муҳокама этилди ҳамда тегишли қарорлар қабул қилинди.

• Фарғонада Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси Конрад Аденауэр фонди билан ҳамкорликда бозор иқтисодиёга ўтиш шароитида аёлнинг ўрни ва роли мавзусида семинар ўтказди. Унда Республика Бош вазирининг ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси Д. Гулова катнашди.

• Бир неча кундирки, Миср Араб Республикасининг иқтисодиёт ва халқаро ҳамкорлик бўйича вазири, доктор Нувал Абдул Мунъим Ат-Татавий хоним расмий ташриф билан республикаимизда меҳмон бўлиб турибди. Доктор Ат-Татавий хонимга Мисрнинг иқтисодиёт, савдо, энергетика, туризм, соғлиқни сақлаш, транспорт ва бошқа соҳалардаги йирик мутахассислари ҳамроҳлик қилишмоқда.

• 1 июн куни Тошкент шаҳрида 85 чақалоқ дунёга келди. Ўзбекистон Республикаси Халқ банки томонидан уларнинг ҳар бири номга омонат дафтарчалари очилди.

• «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармасининг Хоразм вилояти бўлими томонидан кўчма диагностика маркази ташкил этилди. Зарур тиббий асбоб-анжомлари билан тўла жиҳозланган марказ вилоятнинг олис мавзелаарида яшайётган чорвадор ва деҳқонларга хизмат кўрсатади.

• Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги БМТнинг халқаро Нуфус жамғармаси билан ҳамкорликда Ўзбекистонда туғилган ёшдаги аёллар соғлигини яхшилаш ва уларни соғломлаштириш бўйича икки йилга мўлжалланган дастур лойиҳасини ишлаб чиқди. Мазкур лойиҳанинг қиймати қарийб уч миллион долларга тенг.

ЎЗА ва республика матбуоти хабарлари асосида тайёрланди.

ХИЗМАТИНГИЗГА ШАЙМИЗ

Азиз муштарий! Инсон ҳаётида туғилган кун, мучал ёши, никоҳ тўйи каби қутлуг саналар борки бундай пайтда хурсандчилик дўстлар билан баҳам кўрилади. Унутманг: бундай дамларда энг қутилмаган совға «Оила ва жамият» орқали табриқдир.

Бундан ташқари газета сизга хусусий бизнесни ривожлантиришга ҳам кўмак бериши мумкин. Бунинг учун сиз истагингизни қоғозга туширингиз севимли газетангизда эълон қилинг. Ишингиз юришиб кетганини сезмай қоласиз. Омадингизни қўлдан чиқарманг, азизлар!

«Оила ва жамият» сизнинг имкониятларингизни чамалаб кўриб эълонлар баҳосини энг арзон белгилади. Бир босма (ҳарф, тиниш) белгининг баҳоси 60 тийин, табрик сурати билан берилса битта суратнинг баҳоси 100 сўм. Эълон ва табриклар сиз хоҳлаган муддатда газета саҳифасида чоп этилади.

Ўн кун муҳлатда бериладиган эълонларга икки баравар ҳақ тўланади. Тўловларни хоҳлаган йўсинда амалга оширишингиз мумкин.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй, 605-609-хоналар. Телефон: 36-56-52, 34-86-91.

**АКЦИЯ
ИҚТИСОД
ТАЯНЧИ!**

тел 39-16-56
FAX 39-17-63

СОҒ ОНАДАН СОҒЛОМ ҶАРЗАНД ТУҒИЛАДИ

сидаги ни
коҳлар

Маълумки, 80-йилларгача хотин-қизларимизни оғир меҳнатдан озод қилмади, деган пуч ваъдалар билан уларни механизаторлик касбига зўр бериб даъват этиб келдик. Бу касб улар организм учун нақадар зарарли эканлигини кеч пайкадик. Чала туғиш, бола ташлаш, эшитиш аъзолари фаолиятининг бузилиши доимий ҳол бўлиб қолди.

Бугунги кунда ҳам хотин-қизларга осон тутиб бўлмайди. Зеро, улар республика саноат ишлаб чиқаришида ишчи ва хизматчиларнинг 44,3 фоизини, қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг 49,0 фоизини ташкил қилади. Саноат

корхона-
ларидаги

аёлларнинг 18,0 фоиздан ортиқроғи кечаси ишлайди. Буларга қўшимча равишда уй-рўзгор ишларининг асосий қисми ҳам уларнинг бўйнидадир.

Кўрииб турибдики, аёлларимиз саломатлигини муҳофаза қилишда хотин-қизлар кўмиталари олдида катта вазифалар турибди. Кўмиталар ишлаб чиқариш корхоналари раҳбарлари билан ақин алоқада бўлиб, меҳнат тўғрисидаги қонунларнинг бажарилишини назорат қилиш, аёллар меҳнатини энгиллаштириш, ҳомиладор аёлларни зарарсиз иш шaroитларига ўтказиш, меҳнат таътилларида унумли фойдаланиш каби тадбирларни амалга оширишлари керак. Хотин-қизлар меҳнат қилаётган корхоналарда соғломлаштириш гимнастикаси машқлари ўтказишни қонуний тусга киритиш лозим, деб ўйлайман. Аёллардаги ҳомиладорлик жараёнлари нормал кечишини таъминлашда ишлаб чиқариш ташкилотчилари масъулиятини ошириш керак.

Тахлиллар шуни кўрсатадики, ҳозирги кунда туғиш ёшидаги аёлларнинг 60-70 фоизда, ҳомиладор аёлларнинг эса 80 фоиздан кўпроғида камқонлик касаллиги мавжуд. Юрак-қон томир, овқат ҳазм қилиш аъзолари, жигар, буйрак, ички секреция безлари ва бошқа аъзолар

касалликлари ҳам республикаимиз хотин-қизларининг 26,4 — 38,7 фоизда учраб турибди.

Республикаимизда ҳар йили 1 миллионга яқин аёл ҳомиладор бўлиб, уларнинг 680 мингга яқинининг кўзи ёрибди. Қишлоқ жойларида 30 ёшгача бўлган аёлларнинг ҳар бир фарзанд кўриш оралиғидаги муддат 60-70 фоиз ҳолларда 2 йилдан ошмайди. Айрим туманларда 20-25 ёш оралиғидаги ёш келинларимизнинг 40 фоизи ҳар йили фарзанд кўради. Оқибатда чақалоқларнинг ҳар 1000 тасидан 50 таси чала, ўчдан бир қисми эса нуқсонлар билан туғилмоқда. Шу билан бирга айрим йирик шаҳарларда қизларни эрта турмушга чиқариш ҳоллари кўп учраб турибдики, бу ҳол улар организмга катта зарба бўлиб, салбий оқибатларга олиб келмоқда. 15-16 ёшларда турмуш қуриб, оналикка тайёрланиш жуда хавфли эканлигини амалда кўриб турибмиз. 15-17 ёшда ҳомиладор бўлиб туққанлар, айниқса, Тошкент шаҳрида, Наманган, Самарқанд, Фарғона, Сурхондарё, Хоразм вилоятларида кўп учрайди. Маълумки, туғма хасталиклар билан туғилган бола оила ва жамият учун оғир юқдир. 1995 йил 1 январгача Ўзбекистонда 110.247 та болаликдан ногирон бўлганлар рўйхатга олинган. Улар учун ҳар йили давлат бюджетидан 202 миллион сўм ва уларга қаровчилар учун яна қўшимча 102 миллион сўм миқдоридан нафақа пули ажратилмоқда. Ногирон болалар сони ортишига ҳомиладор аёллар организмга ташқи муҳитнинг зарарли таъсири билан бир қаторда қариндошлар ўрта-

ҳам сабаб бўлаётганини унутмаслик зарур.

Республика раҳбарияти ва ҳукумати ҳозирги қийинчиликларга қарамадан аёллар ва болалар саломатлиги, ҳар бир оиланинг равнақи тўғрисида катта ғам-хўрлик кўрсатиб келмоқда.

1993 йили Республика Вазирлар Маҳкамасининг «Ўсиб келаётган авлодни соғломлаштириш муаммоларини мажмуий ҳал қилиш» тўғрисидаги қарори қабул қилинди. Бу қарорда республика оналар ва болалар соғлигини муҳофаза қилиш ишларининг барча асосий йўналишлари ўз аксини топди. Ўшбу қарорни бажаришга нафақат соғлиқни сақлаш вазирлиги, балки ўнга яқин бошқа вазирликлар, республика кўмиталари, жамоат ташкилотлари, жамғармалар, хотин-қизлар кўмиталари ҳам жалб қилинди. Натижа ёмон бўлмади. Сўнгги йилларда оналар ўлими 44 фоизга, болалар ўлими 20 фоизга камайди.

Маҳаллий хотин-қизлар кўмиталари аҳоли ўртасида экстренгенитал касалликларга чалинган аёллар учун туғишнинг зарари, исталмаган ҳомиладорликнинг олдини олиш ва ҳар бир фарзанд туғилиш оралиғидаги тавсия қилинган муддатларга амал қилишни, фарзанд учун она сутининг афзалликларини кенг тарғиб этишда фаол иштирок қилишлари лозим.

А. Б. ЁРКУЛОВ,
Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги муовини

Абдурашул ПАРДАЕВ сурати

КИТОБ ЎҚИМАЙДИГАН БОЛАЛАР...

• Фикр

Оғир бир қутини орқалаб келаётган болакай Отчопар бозоридаги одамлар ичида кимгадир урилиб кетди-ю, қутиси ерга тушиб ичидаги китоблар ҳар томонга сочилиб кетди. Раҳмим келиб, китобларни йиғишга ёрдамлаша бошладим.

«Оддий Мария», «Эдемга қайтиш», «Джейн Эйр»... олди қочди китоблар.

— Укажон, бу китобларни қаерга олиб кетясан? — сўрадим.

— Қаерга бўларди, сотишга-да, — зарда билан жавоб берди у.

Шу баҳона бўлди-ю бозорда савдо қилаётганларга тийранкор разм сола бошладим. Бунга қарангки, бозорга худди болалар кўчиб чиққандек.

Пештахта ёнида турли хил ўйинчоқлар билан савдо қилаётган болага яқинлашиб, «Мана бу ўйинчонкинг нархи қанча?» — деб сўрадим.

— Оласизми ўзи, агар олмайдиган бўлсангиз овора қилманг! — деб жавоб берди у.

Бозорни айланарканман, сув, сигарета, ҳар хил лаш-лушлар сотаётган болаларнинг кўзларида атрофга лоқайдлик, саросимани кўраман. Улардан китоб ўқийсанми, деб сўраш бекфойдалигини билардим. Тирикчилик уларни шу қуйга солган бўлса на илож.

Кираверишда равоч сотиб ўтирган болакайни кўриб бошқача кайфият ўйгонди менда. Тенгдош «бозорчи»лардан фарқи бу боланинг қопқора кўзлари атрофга жавдираб бокади. Кўзларидан гоят ақллилиги билиниб турган бу боланинг исми — Меҳридин бўлиб, узок тоғ қишлоғида яшаркан. Оилада каттаси бўлганлиги бунинг устига ҳозир онасининг бетоблиги унинг зиммасига анча масъулият

юклаган кўринади.

— Албатта, менинг ёшимда бозорда ўтириш... Нима десам экан. Очиғи бундан уялман. Лекин начора.

— Меҳридин, сен китоб ўқишга қизиқасанми?

— Қизиқаман. Лекин шароит... Эрталаб биринчи поездда келдим. Равочни сотсам қайтаман. Вақтли борсам подадан сигир — молларимни олишим, соғишим, укаларимга қарашим, оймга ёрдам беришим керак. Кейин чарчаб ухлаб қоламан. Эрталаб яна равочга чиқаман. Отам оддий қоровул. Лекин улар ҳар доим «Сен ўқишинг керак», дейдилар.

Бозорда яхши китоблар кўп. Фақат биров қимматроқ. Мактабимиз кутубхонасидаги ҳамма китобларни ўқиб бўлганман. Ўзимни ҳам кичик кутубхоначман бор.

Меҳридин билан анча суҳбатлашгим бор эди-ю, лекин қарасам, савдога ҳалал берайман. Хайрлашиб кетдим.

Қайтишда ҳам шу фикр хаёлимдан кетмади. Автобуста «заказ» сомса сотиб юрган бошига оқ «ҳожо» дўппи кийиб олган болани гапга солдим.

— Оқ дўппи кийиб олибсан, мачитга қатнаёпсанми? Эскичага ўқийсанми-а?

— Ие, нима «ҳариф»-мисиз? дейман. Оқ дўппимдан қуёш урмайди. Ўзим Қўмдан олганман. 35 сўмга. Ин-найкейин, мен ўқисам сомсани ким сотади, «Пушкинми»?

Мен маҳмадона болакайни автобусда қолдириб уйга кетдим. Лекин уйдаям бозорда ва кўчада кўрган воқеаларим айқаш-уйқаш бўлиб ҳеч хаёлимдан кетмади.

Оқшом барчамиз дастурхон атрофига йиғилганда қизимдан сўрадим: «Сен кутубхонадан китоб олаяпсанми ўзи?»

Қизим бирпасда шундай деб жавоб берди: «Мен кутубхонага бормоқчийдим, лекин синфимиздан

ҳеч ким бормаяпти-да. Бир ўзим нима қиламан».

Уйимизга юмуш билан кирган қўшним, мактаб муаллими Салимаҳонга бу ҳақда «арз» қиламан.

— Ие, нимасини айтасиз, ҳозирги пайтда дарсликни зўрга ўқитамиз-ю бадиий китобни қандай ўқийсин. Хатто дарсда ҳам нарсаси сотиб ўтиришди-ю. Билим олишга ҳеч ташналик кўринмайди буларда.

Салимаҳоннинг гапларида жон бор. Фарзандларимиз нега китоб ўқишга қизиқишмай қўйди?

Балки, бунга ойнаи жаҳон орқали эълон қилинаётган турли видеолар, кинолар сабабмики?

Эсимда бор. Мактабда ўқиб юрганнимизда опамнинг Масъуда исмли дугонаси шаҳардан Қодирийнинг «Ўтган кунлар» китобини олиб келганди. Муқовасига чиройли қиз билан йигитнинг сурати ишланган бу мўъжазгина китобни бутун мактаб ўқиб чиққанди.

Бир тўп қизлар тунда сандал атрофида ўтириб олардик. Дугонамиз қироат билан ўқишда давом этар, бизнинг кўз олдимизга афсонавий гўзал Қумушбоби, олийжаноб, қўрқам Отабек қиёфаси келаверарди. Келгусида Қумушбобидек келинчақ бўлиш, севиш-севишли каби туйғуллар ҳали муҳаббатнинг изи тушмаган кўнглимизни тўлқинлантирарди.

Китоблар таъсирида бир-биримизга бўлган меҳримиз ортармиди ёки табиатан бир-биримизга меҳрибон эдикми...

Ҳеч зарда билан гаплашмасдик. Бир-биримизга ёрдам берад эдик. Оилаларимизга бирон мусибат тушса бирга юпатардик.

Ҳозирги мактаб ўқувчилари нега бири-бирига меҳрисиз бўлиб бораёпти!

Уларнинг гап сўзлари ўзгача, «Ҳарифлик», «Додажўналик», «Гап йўқ» ва ҳоказо. Бундай сўзларни ишлатишмайдиған уртоқларининг устидан «ҳарифча» гапиришлари қаранглар, деб қулишарди.

Фарзандларимизнинг таътил даври энди бошланди. Назаримда биз ота-оналар фарзандларимизнинг тарбияси, дунёқароши, қизиқишларига лоқайд қараётгандекмиз. Бунга бир нарсаси «тирикчиликдан ортмаяпман» деган баҳона билан хаспўшлаймиз. Лекин, болалар меҳрини, эътиборини биздан излашади-ку.

Уларга етарли эътибор, меҳр бераёп-мизми? Уларнинг китобга, гулга, табиатга, ҳайвонот дунёсига қизиқмай қўйганига биз айбдормасмизми?

Шу ҳақда ўйлаб кўрсамдан доимо болаларни айблашимиз тўғримики? Оилада фарзандларимизни кўра билишимиз, тинглай олишимиз учун ўзимиз шу нарсаларга қандай муносабатда бўлишимизни сезсак яхши бўлармиди?

Чунки, мустақилликка қадам қўйиб дадил одимлаётган республикаимизга кадриятларимизни кўтарадиган зукко, доно, ўқимишли инсонлар зарур.

Басира САЙИД АЛИ

• Муассисларимиз фаолиятдан БОЛА КУЛСА ЯШАРАР ОЛАМ

Болалар жамғармасининг Қизилтепа туман бўлими ташаббуси билан «Бола кулгуси оламни безар» мавзусида хайрия тадбири ўтказилди. Унда иқтидорли болалар ўз маҳоратларини намойиш этдилар. Энг яхши қўшиқ ижрочилари, энг эпчил ёш спортчилар тақдирланди. Туманда истиқомат қилаётган 100 нафар етим болага бепул кийим-кечаклар берилди.

ХУДУДИЙ БЎЛИМЛАР КЎПАЙМОҚДА

Болалар жамғармасининг Навоий вилоят бўлими фаолиятда жиддий ўзгаришлар содир бўлмоқда. Йил бошидан буён вилоятнинг Учқудуқ, Зарафшон шаҳарларида жамғарманинг ҳудудий бўлимлари ташкил этилди.

Яқинда Нурота, Қонимек, Қизилтепа туманларида ҳам жамғарма бўлимлари фаолият кўрсата бошлади. Уларнинг мурувватли корхоналар билан алоқалари тобора кенгайиб бораёпти. Бу эса Болалар жамғармаси мавқеининг ошиб бораётганлигидан дарак беради.

Ўз муҳбиримиз

Оламда гап кўп

КОФЕНИНГ МЎЪЖИЗАСИ

Сўнгги тадқиқотларнинг кўрсатишича, кофе таркибига мавжуд бўлган кофеин моддаси танадаги модда алмашинуви тезлаштирар экан. «Шунинг учун озмоқчи бўлганлар озроқ овқат еб, кўпроқ кофе ичсалар кифоя», — дейишмоқда олимлар.

КЎЗГА ЖОЙЛАНГАН
ДУНЁ

Бир куни Имом Содиқнинг акин дўстларидан Хишом бин Ҳакимга Абдулла Дайсоний деди:

— Сенинг парвардигоринг борми?

— «Ҳа!» — деб жавоб қилди Хишом.

— Парвардигоринг ҳар нарсаси қодирми?

— Албатта!

— Парвардигоринг бутун оламни битта тухум ичига жойлай оладими? Бунда олам ҳам тухум ҳам ўзгармасин.

— Яхши, жавоб бериш учун менга муҳлат бер.

— Сена жавоб топишинг учун бир ой муддат бераман.

Хишом бин Ҳаким отга миниб Имом Содиқнинг қошига келди:

— Дахрийлардан Абдулла Дайсоний менга бир савол берди. Шунинг жавобига менга ёрдам берсангиз.

Имом саволни тинглади-лар ва бироз ўйлаб туриб дедилар:

— Эй Хишом! Инсонда нечта сезги аъзолари бор?

— Бешта.

— Улардан қайси бири энг кичик аъзо?

— Кўз.

Яхши, энди кўзларинг билан пастга ва юқорига қара. Нималарни кўраёпсан?

— Осмонни, ерни, уйлари, боғларни, биёбонларни, тоғларни ва денгизларни.

Имом Содиқ дедилар:

— Ўзинг ўйлаб кўр, тухум-

ИБРАТЛИ ҲИКОЯТЛАР

дан ҳам кичкина кўзларинг ичига бутун олам жойлангандир. Шу кўзларинг билан борлиқ дунёни кўрасан. Бунда на кўзларинг катталашяпти, на борлиқ олам кичкиналашяпти. Саволингга жавоб шудир.

КЎЧАДАГИ УЧРАШУВ

Тўп-тўп бўлиб кўчада ўйнашаётган болалар ҳар тарафга қочиб, овга кетаётган Маъмун ва унинг мулозимларига йўлни бўшатишди. Аммо тўққиз ёшлик Имом Жавод ўз жойида тураверди. Бу ҳолни кўрган Маъмун таажжубланди ва болани ўз ёнига чақириб деди:

— Ҳамма болалар тарқалишди, нега сен ўз жойингда турибсан?

— Йўл кенг, бир четда ҳеч кимга ҳалал бермай турибман. Иккинчидан бировдан кўрқагидан гуноҳ иш қилгани йўқ.

— Қандай яхши жавоб! Иминг нима?

— Муҳаммад.

— Кимнинг ўғлисан?

— Али бин Мусо ар-Ризонинг.

Маъмун хурсанд бўлиб деди:

— Офарин, биз яна кўришамиз, мен тез қайтаман.

Маъмун овга кетди ва ҳеч нарсаси тута олмади. Маъмуннинг ов

бургути куш овлаш учун кўкка кўтарилди, лекин қушлар илинмади. Ов бургути бир соатлар чамаси кўздан ғойиб бўлди ва тумшугида кичкина бир балиқ билан келди. Маъмуннинг ҳафсаласи пир бўлди. Овдан тушкун бир кайфиятда қайтди. Ўша кўчадан ўтаётганда яна Имом Жаводни кўрди ва кулиб деди:

— Кўлимда нима борлигини айта оласанми?

Имом Жавод бироз ўйлаб туриб деди:

— Аллоҳ таоло ўз раҳмати билан кичкинагина балиқларни ҳам яратган. Овчи қушлар уларни тутадилар. Султонлар эса пайғамбар фарзандларини синаш учун савол берадилар.

Маъмун ҳайратдан ёқа ушлади, ёшгина имом Жаводнинг донолигига қойил қолди. Кейинчалик Маъмун Имом Жаводни вазирликка тайинлади.

ҲАР ХИЛ ОРЗУ-
ҲАВАС

Бир куни Мусо алайҳиссалом Аллоҳга мурожаат қилиб дедилар:

— Аллоҳим! Ўз ҳикматларинг сирларидан мени воқиф қил!

Файб олаmidан шундай нидо келди:

— Шу тоғ ёқалаб пастга тушиб борсанг тўртта саройни кўрасан. Ҳаммаси бир-бирига ўхшайди. Эшикларни тақиллатасан, у ердигиларнинг кимликларини, қандай касб билан шуғулланишларини сўрайсан.

Мусо алайҳиссалом тоғдан пастга тушиб бордилар, у ерда ҳаммаси бир-бирига ўхшаган саройларни кўрдилар. Саройлардан бирининг ёнига келиб, эшигини тақиллатдилар ва дедилар:

— Эй сарой аҳли! Кимсиз ва нима иш билан шуғулланасиз? Аллоҳдан нима сўрайсизлар?

— Биз деҳқон аҳлимиз. Ишимиз ерга ишлов беришдан, экин экишдан ва етилган ҳосилларни йғиб-териб олишдан иборатдир. Аллоҳдан ёмғир сўраймиз. Агар бу йил ёмғир кўп ёкса, ҳосилимиз кўп бўлиб яхши яшардик, — дейишди улар.

Ҳазрати Иброҳим замонларида бутун дунё зулмат ичида сузар, ҳеч ким Ҳақни танимас, билишни хоҳламас эди. Шу тахлид бу пайғамбар Ироқ, Сурия, Миср ва Фаластинда «Ҳаниф дини» бўлмиш Тавҳид эътиқодини кенг ёр олмадилар.

Кейин Мусо алайҳиссалом иккинчи сарой эшигини қоқдилар. У ердагиларга ҳам юқоридан саволларни бердилар.

— Биз лой билан ишловчи кўзагарлармиз. Агар бу йил ёмғир кам ёғиб, офтоб чарақлаб турса бой-бадавлат яшар эдик.

Мусо алайҳиссалом учинчи сарой аҳлига мурожаат қилдилар.

— Биз боғбонлармиз. Бу йил узумларимиз ва меваларимиз яхши ҳосилга кирган. Агар Аллоҳ шамолнинг йўлини тўсса, биз бой бўлардик, — дейишди улар.

Мусо алайҳиссалом тўртинчи сарой аҳлига ҳам шундай мурожаат қилдилар.

— Биз тегирмончилармиз. Агар бу йил шамол кўп бўлса, тегирмонимиз бир маромда ишлаб қалаларни янчиб олардик. Ўзимизга тўқ яшардик, — деб жавоб беришди улар.

Мусо алайҳиссалом таажжубландилар ва Аллоҳга мурожаат қилиб дедилар:

— Ё Раббим! Бирим ёмғир истайди, бири кўёш. Бирига шамол керак, бирига эса сокин ҳаво. Ҳаммасининг орзу-ҳаваслари хилма-хил. Ҳаммаларининг аҳволидан ўзинг хабардорсан. Уларнинг ҳаммасини ўз хоҳиш-ироданинг қудрати билан хушнуд қил, орзу-ниятларига етказ.

Баҳриддин ТУРҒУНОВ,
тайёрладиПАЙҒАМБАРИМИЗ ВА
АШАРАИ МУБАШШАРА

нинг оталари Абдуллоҳ, оналари Оминадир. Аждодлари Аднончага бориб етди. Пайғамбаримизнинг (с.а.в.) тартиб билан болалари қуйидагилар эди: Абдулмутталиб (Шайба), Ҳошим, Абдуманноф, Кусайи, Ҳаким (Қилоб), Мурра, Каъб, Луай, Фалих, Фирх (Қурайш), Малик, Надр, Кинона, Хузайма, Мудрика, Йилс, Низор, Маъад, Аднон, Аднон Исмоилнинг ўғли бўлиб, Қайзар Сулоласидан эди.

Оминанинг оталари Ваҳб, болалари (тартиб билан) шулардир: Навфал, Абдулузза, Зухра, Ҳаким. Ҳаким ҳам Зумранинг, ҳам Кусайининг отаси эканлигини эътиборга олсак, пайғамбаримизнинг оталари ва оналарининг аждодлари Ҳакимда келиб бирлашганининг гувоҳи бўламиз.

Расули Акрамнинг оталари Абдуллоҳ Қурайш қабиласининг ҳошимий уруғидан, оналари Амина эса Зухра уруғидандир. Ҳар иккилари ҳам маккалик, ҳар иккилари ҳам Макканинг ҳокими ва Каъбанинг ҳимоячиси бўлган Қурайш қабиласидан эди.

Ҳазрати Исмоил алайҳиссаломнинг оталари Ҳазрати Иброҳим алайҳиссалом илоҳий пайғамбарларнинг буюкларидан эдилар. У зот Ироқда Сумар шаҳрининг Ур деган бир жойида туғилганлар. Милoddан олдинги 2000 йилларда Бобил халқини Аллоҳнинг ягоналиги эътиқодига даъват этганлар.

У пайтда Бобил аҳолиси беш сайёр (кезувчи) юлдузга, ой ва қуёшга сиғинарди. Шу сабабдан ҳам ибодатгоҳларини етти қаватли қилишар, ҳафтани «етти» деб ҳисоблашар эди.

Ҳазрати Иброҳимнинг даъватлари Бобил ҳукмдори Намрут (Алмунжид) томонидан гулхан билан қутиб олинди. Гулханга ташланган Иброҳим пайғамбар Аллоҳнинг қудрати билан омон қолдилар. Ўзларига эргашган Иброҳий қабиласини олиб, Ироқдан чиқиб кетдилар; Фаластинга келдилар. Маълум муддатдан сўнг Мисрга бордилар. Бу ерда ҳам илоҳий даъватларига қулоқ солишмагач, Фаластинга қайтиб келишга мажбур бўлдилар.

Охири бу эътиқодни Ҳижозда ўрнатишга қарор қилдилар.

Ҳазрати Иброҳимнинг икки ўғиллари бўлиб, тўнғичлари Исмоил укаси Исҳоқдан ўн тўрт ёш катта эди. Исмоилнинг оналари Ҳожар, Исҳоқники эса Соара эди.

Ҳазрати Иброҳим тўнғич ўғиллари Исмоил билан Ҳожар икковларини олиб, Маккага келдилар. У ерга жойлаштирилдилар. Ҳазрати Иброҳимнинг Исмоил ва Ҳожарни Маккага олиб келишлари Аллоҳнинг амрига қўра бўлган эди. Соранинг қайта-қайта илтимосига қўра Ҳожарнинг сургун қилинганига доир айтилган гаплар тўғри эмас.

Ҳожарни Ҳазрати Иброҳимга Миср ҳукмдори ҳадя қилган эди. Исмоил пайғамбар наслидан Ҳижоз араблари ва Ҳотамул Анбиё бўлмиш пайғамбаримиз солаллоҳу алайҳи васаллам зухур этдилар.

Ҳазрати Иброҳимнинг кичик ўғиллари Исҳоқ Фаластинда қатта бўлдилар. Исҳоқнинг ўғиллари Ёқуб пайғамбарнинг бир исмли Исроил эди. Шунинг учун

Ёқубнинг ўн икки ўғлига «Исроил ўғиллари» (Бани Исроил) ҳам дейилди.

Булардан бирининг исми Яҳудо эди. «Яҳудийлик» ана шу ўғилнинг наслидан тарқалган. Кейинроқ келган Ҳазрати Мусога ишонганларга «Мусавий», Исо пайғамбарга эргашганларга эса «Исавий» номи берилди.

Ҳазрати Исмоил Маккага жойлашиб олган йиллари Ҳижозда Журҳумийлар бор эди. Журҳум қабиласи Ямандан келган бўлиб, Макканинг дастлабки аҳолиси бўлиш Амолиқ қабиласидан кейин Маккага ҳоким бўлган эди. Журҳумийлар Яман ҳудудига яшаган Ариба арабларидан эди. Ариба арабларини «Қахтонийлар» деб ҳам аташган.

Ҳазрати Исмоил ўғиллари ичидан аднонийлар; аднонийлардан мударийлар; мударийлардан қурайшийлар; қурайшийлардан эса ҳошимийлар авлоди юзага келган эди. Бинобарин, Сарвари Олам пайғамбаримиз (с.а.в.) Исмоил ўғилларидан аднонийлардан, қурайшийлардан ва ҳошимийлардан эдилар. Ҳазрати Исмоил даврларида Маккада Замзам қудуғидан сув чиққан ва Каъба биноси ўша пайтда қурилган эди. Ўша пайтлари Макка бир тижорат маркази бўлган. Милoddан тахминан 25 ас олдин Яман ва Сурия орасида қатновчи қаровлар Маккага тўхтаб ўтарди. Макканинг шухратини тўрт томонга ейган эса Каъба бўлди. Каъба маъбади (ибодат жойи) Макканинг ўртасида қурилган. Каъбанинг ҳамма томонидан ўраб турувчи катта бир жомеъ бор. Бу жомеъ «Масжиди Ҳарам» (Ҳарам Шариф) деб айтади. Каъба унинг ўртасидан жой олган бўлиб, анча катта ва баланд, ҳаммаёғи қора бир мато билан ўралган...

(Давоми кейинги сонларда)

«Аллоҳ берган вақтнинг қадрига етмаслик Аллоҳга шукур этмасликдир», деган эди бир биродарим. Бир неча йиллар давомида Шом дорилфунуни, Туркиядаги илоҳий факултетларида талабаларга Ислам тарихи, ҳусусан Пайғамбаримиз ҳаётларидан дарс берган марҳум профессор Закои Кўрапанинг «Пайғамбаримиз ва Ашарай мубашшара» китобини таржима қилиш жараёнида биродаримнинг юқоридаги сўзлари ҳаётимни бўлди. Менга қайрат, масъулият бағишлади. Ва билдимки, ҳаётимнинг шу китоб таржимаси учун кетган дақиқаларига ҳеч вақт аччиқмайман.

Китобнинг ўзи хос, бу мавзуда ёзилган асарлардан ажралиб турувчи томони бор. Асар муаллифи қўллаб мушташиқларнинг (мусулмон бўлмаган тарбих исломшуносларнинг) Пайғамбаримиз ҳаётларида ёзилган кит, тухмат, ғараз руҳи билан сугорилган асарларига илмий жавоб берадилар.

Раҳматли муаллифнинг бу китобиди кўз ёшиш ўқш мумкин бўлмаган жойлари талайгина. Бу эса кўнглининг ювилиши, покчилиши — Аллоҳнинг раҳматидир.

Абдумурод ХОЛИМУРОД

ўғли, таржимон

РАСУЛИ АКРАМНИНГ
СИЙРАТЛАРИ

Пайғамбаримизнинг сийратлари демак — олтиш ўн йиллик ҳаётлари тарихи, демакдир. Расули Акрамнинг қамарий ҳисобда 63, шамсий йил ҳисоби билан 61 йиллик ҳаётларини (571-632) икки даврга бўлиб ўрганиш мумкин: пайғамбарликдан олдинги давр (571-610); пайғамбарлик даври (610-632).

Ҳазрати Муҳаммад солаллоҳу алайҳи васалламнинг пайғамбарлиқкача бўлган ҳаётлари қирқ йиллик бир даврни ўз ичига олади. Исромига даъват бошланмасдан олдинги даврга «жоҳи-

— Сендан ҳароратли нима бор, Кўш?

— Меҳр бор.

— Сенинг қаъриндан-да туб-сиз не бор, Уммон?

— Меҳр бор.

— Сендан бегубор нима бор, Шабнам?

— Меҳр бор.

— Оёққа иссиқ ўтди, онаси? — сўради домла сочиққа ўралган грелкани рафиқасининг оёқ томонига ўрнаштирarkan. Аёлининг оғриқдан тиришган пешонасидаги ажинлар аста ёзила бошлади. Унинг мижаларидан сизиб чиққан ёшларни домла курсаткич бармоқлари ила охишта артиб қўйди.

— Жониз омон бўлсин, — пичирлади аёли.

— Дардаг жуда вазминидиз-ку, Гулнора, ё билиб-билмай кўнгилни оғрилтадиган гап айтиб қўйдингми?

— Сиз мани хафа қилармидингиз, дадаси. Сиздан у дунё бу дунё розиман.

— Оббў, қўйинг, онаси, ҳали рози-ризолик тилашишга жуда эрта. Иккимизнинг ҳам ўн гулимиздан бир гулимиз очилмаган бўлса!

Аёлининг ҳозиргина азобдан титраган лабларига табассум инди. Умр йўлдошининг улкан қафтларига унинг қўллари хотиржам бош қўйди.

— Олтимишга қирибмиз-у...

Самарқандлик курсдоши Гулнора унинг юрагига чўғ ташлаб қўйди. Қуюқ қора қошлари тагидан чакнаб боқувчи кўзларининг оташи ана шу муҳаббатдан.

Математик формулалардан иборат лекцияларига ишқий сатрлар оралаб қолганининг сабаби ҳам ана шундан.

Камгап, тортинчоқ эди қизгина. Бу — етимнинг бошини ҳаёт ҳамма вақт ҳам она бўлиб силайвермаганлигидан дарак эди. Либослари ҳам одми, аммо ўзига ярашмили, покиза, қўйингки, нозик жуссали, бичими кичик, оқ кулча юзли Гулнора. Истараси иссиққинайдик, рақсга тушганда жуда чиройли бўлиб кетарди. Хис-туйғулар парвозидан руҳланган қалб гўзаллиги чеҳрага урса керак эди-да.

— Қушдай ўйнардизда ўзиям, онаси. Ха, деса мўком қилавериб мани эритиб олгансиз. Мухбир қизимга учрашувларимизни айтганимми? — ҳазиломуз гап қотди домла. Аёлининг юзларига қизиллик югуради. «Вой, қизиксиз-а, дадаси».

Бу аjoyиб инсонларни менга овсиним Замирахон топиб берди.

— Махфуза опа, Шерматов домла бор училишимизда. Шу кишини ёзинг. Бир аjoyиб одам-да! 15 йилдан буён тўшакка миҳланиб қолган касал аёлига ҳам ўзи қараркан.

— Наҳотки? — кўзларимдан ҳайрат учқунлари сачрайди. Зеро, бевафо эркаклару аёллар-ла тўқнашавериб (касб тақозоси) зада бўлган мухбир нечун ҳайратланмасини?!

— Ёзаман, уйларига олиб боринг. Бироқ домла ёзишимни хоҳламади.

— Йий, — дермиш у овсинимга, — наҳот одамдод ўз бурчини бажарётганини ҳам етти оламга овоза қилса?! Одамгарчиликка тўғри келмас, қизим.

Қайсар феълим тутди-да, Фаргона шахрининг Маърифат қўчаси, 34 «а» уй, 30 хонадонига оқшом пайти овсиним билан бирга кириб бордик.

Подъезд зинапойларидан тўртинчи қаватга кўтариламиз. «Наҳот биринчи гуруҳ ногиронига шафкат юзасидан ҳам пастроқдан уй беришмаган», хаёлимдан ўтади.

Гулнорахон ая бизларни кўриб шунақа севиндики... Муболага эмас, Робинзон Крузо одамларни учратиб хурсанд бўлгандай ҳолатда эди. Суянганидан, унга қанчалар оғир бўлмасин, кароватида ҳалимгина бўлиб ўтирди, ҳаяжондан кўзларига ёш қалқди. Биз уни тортинмасдан бемалол ётишга қанча ундамайлик, асти кўнмади. Бу нима? Матонатми? Фурурми? Азоблардан устун келиши? Ҳаммаси.

Гулнорахон ая ёлғизланиб қолган эмас. Фарзандлари, неваралари дам олиш кунлари келишиб бир тўзатиб кетишади. Қавм-қариндош, кўни-қўшнилари ҳам тез-тез йўқлаб туришади. Барибир унинг юраги одамга ташна.

— Офтобга, ерга, ҳавога қанчалар ташна бўлсан, одамларга ҳам шунчалик ташнаман, — дейди ая озғин қўллари (полиомелит касали)ни узун енглари ичига олишга тиришаркан. — Қандай бахтли одамларки, ўз оёғи билан юради, ишга боради, болаларига қарайди.

— Бундай десак, ношукурлик бўлармикин, онажон-си?

Н. МУҲАММАДЖОНОВ сурати

Сиз ҳам ўз-ўзига дўхтирлик қилиб юриб қолдизку, — чой қайтараркан ўта меҳрибонлик ила гап қўшади домла.

— Шукур, дераза олдига бориб, ҳаво олишга куч топяпман. Гоҳо одамлар сийрак пайти домла опичлаб, пастга обтушиб қўяди, арава-чада одамларга соғиниб-соғиниб қараб ўтираман.

Институтни тугатган, математика факултети битирувчилари Анваржон билан Гулноранинг тўйлари бўлди. Оғир-вазмин, ҳар бир юмушни ўзи билиб қиладиган Гулнора қайнонасининг дидига ўтирди-қолди. Мактабда дарсларни ўтиб келардида аввало унга қараб турган юмушларни тинчитиб, кейин тамадди қиларди.

— Қизим, аввал бир бурда нон еб ол, ўш қочиб кетмас, — қойирди қайнона.

— Ҳаммаёқ покиза турса яхши-да, буви, — Гулнора қайнонасининг меҳрибонлигидан эриб, ҳар қанча хизматга тайёр турарди. Гўдаклигида

қазо қилган онасига аталган меҳрини ҳам шу аёлга тутарди.

Шу зойил йиллар ўтди. Бирин-кетин фарзандлар дунёга келди. Равшанжон, Рустамжон, Авазжон, Одилжон ва ниҳоят орзулаган қизлари Дилбархон. Бу орада уларни алоҳида қилиб чиқариб қўйишди. Вилоят кутубхонасининг шундоқ орқасидаги «дом»нинг тўртинчи қаватидан уй беришди. Гулнорахон болаларини ёлғизқўллик билан катта қилди. У пайтларда декрет ҳордиқлар бор-йўғи икки ойгина эди, холос. Болаларни ясли-боғчаларга топшириб, мактабга ошиқар, катта танаффусда ҳаллослаб келиб, эмизиб кетарди. Тўғри, Анваржон унинг учар қаноти, суянгани тоғи, ҳамиша рўзгорга қайишди, ҳамиша болачақ ташвишида юради. Аммо, тан олиш керак, нима бўлганда ҳам эркак киши қўнанинг одами, уйга кеч кирганда қайтади. Ишхонадаги меҳнатни, югур-югурларни, кабинетга «қўлфлаб» энди ҳаловат олай дея рафиқаси, болалари ҳузурига ошиқади. Гулнорахон мактабдан, беш боладан, рўзгор юмушларидан устун туриб, умр йўлдошининг тинч-осойишта, хотиржам оёқ-қўлини ёзиб, ҳордиқ чиқариши учун имкон ярата биларди. Болаларни едириб-ичириб, дарс тайёрлаттириб, ўрнига ётқизган, кирга уннар, уйку элитаётган кўзларини ишқалаганча эртанги дарсга

конспект ҳам ёзишга

шукур, тўрт ўғлим ҳам ўзларига муносив жуфт топишди.

Ҳаётга ташналик одамзотга куч-қувват, қудрат берар экан. 1991 йиллар эди. Тўшакка миҳланиб ётавериш аянинг жони-жондан ўтган бир пайтда Авазжон бир даста китоб обеклиб қолди. «Очликнинг мўъжизалари», «Шарқ табиблари сирлари», Ибн Синонинг «Тиб қонунлари»... Аянинг фикри-ёди китоблар бўлиб қолди. Уқиб бўлгач, йўл-йўриқларидан фойдаланишга қарор қилди. Хуллас, ўт-ўланларни домла, ўғиллари, Дилбархон келтириб беришади, ая қуриб, қайнатиб, (қизининг кўмагида, албатта) дори-дармон тайёрлайди. Муолажалар қор қилиб, уқолсиз туролмайдиган вужуди игналар зарбидан анча тин олди, ая эса хона ичиде юради-ган бўлиб қолди. Энди у қўлтиқтаёқларини беркитиб ташлайди-да, дераза тагига бориб, баҳор осмонига соғиниб боқади. Орқасига ёстиқларни тираб, на-бираларига атаб камзулчалар, қўлқопчалар, шапкачалар тўқийди. Аянинг ўсмирники монанд вужудини тоғдай сусб унинг дард тўкиб қўйган юрагига ҳарорат берувчи шамси — Анвари эрталаб нонуштани тайёрлайди-да, асосий иш жойи — 5-билим юртига ошиқади. Ишдан қайтаёқиб, албатта, бозорга қиради. Худого айтганлари бор экан, Дилбархон ёнарлига келин бўлиб тушди. Ота ишда экан, у вақти-бемаҳал онанинг иссиқ-совуғидан бохабар бўлиб туради.

Гулнорахон ая домланинг ишдан қайтишини соат эмас, минутагача билади. Зинапойдан кўтарилаётганлар саноксиз бўлса ҳам айнан у кишининг залворли қадамларини ажрата олади, ярим сонияга бўлса ҳам бош эгасини ўрнидан туриб қаршилай билади.

— Домланинг на кундузи ҳаловати бор, на кечаси. Тунда тўрт маҳал уйқусини бузиб, грелкага қайноқ сув қилиб беради. 15 йилдан бери шу аҳвол, илгари ухлаб қолмай деб соатни бураб қўярди, ҳозир грелкани қўйгандан кейин 2 соат ўтдики, ўзи туриб кетди. Тўртинчи қават эмасми, батареялар исимайди. Плита-ю, грелка билан кишини чиқардик. Кеча бозордан бинафша обектеди, худди уйимизга баҳор кириб келгандай бўлди. Томоғимга нимадир тикилиб аллақандай бўлиб кетдим, одамзотнинг кўнгли мунча нозик экан-а... Гоҳ-гоҳ тушларимга ўқувчиларни қиради, ҳамкасбларим кириди, уларни қўсайман, қўғрим келади. Бундан ўч-тўрт йил аввал «Наврўз»дан, собездан келиб йўқлаб кетишувди, қанчалар хурсанд бўлганимни айтиб беролмайман. Менга ҳеч нима керакмас, домла бор, болаларим бор, худого шукур. Одамларнинг дийдорига ташнаман, холос, қизим.

Домла бизни катта йўлга қузатиб қўярканлар, у кишига хос ҳаётни севиш, одамларга, ақинларига меҳр-муруват кўрсатиб яшаш, эртанги кунларни эзгу умидлар билан орқибки қарши-лаш сингари одамий хислатлар тафти бизларни ҳам иситмоқда эди.

Ҳароратинг сўнмасин, меҳр, Қанотларинг қайрилмасин, меҳр!

Махфуза УСМОНОВА

ГАП КЎНГИЛДА

Вилоят ногиронлар жамияти тез-тез қўнгли яриш болалар билан ахволлашиб туради. Яқинда воҳадаги ўз нафардан ошқ кичкин-тойга 20 минг сўм пул ва 4 минг сўмлик ўйинчоқ ҳадя қилинди. Термиз шаҳрида яшайдиган 25 нафар гўдакча эса юз сўмдан пул ва икки қилодан шакар берилди.

ПОЁНСИЗ ҲАЗИНА

Болалик зангор фасл, бешик — гўдакнинг илк киндик ҳони тўқилган заминдаги муборак Ватани. Алла — инсон дунёга келиб эшитган энг биринчи кутлуг оҳанг. Қўмқўргон туманида «Алла ва бешик удумлари» Сурхондарё вилоят кўрик-танловини томоша қилган одамлар болаликнинг зангор, бегубор онларига қайтгандек бўлилар.

Кўрик-танловда барча туман ва шаҳарлардан фольклор-этнографик, ашула ва рақс

дасталари қатнашди. Биринчи ўринчи эгаллаган Жарқўргон туманидаги Тўхта Шобуров номи жамоа жўжалигининг «Дилрабо» фольклор этнографик дастаси халқ удумлари поёнсиз бир ҳазина эканлигини, иштирокчиларга исбот этишди.

90 ЁШЛИ ЖУРНАЛИСТ

Термиз шаҳрида одамларнинг иззат-иқромида бўлган 90 ёшли Халим Бокиев деган табаррук отахон бор. Бундан етмиш йил бурунги гап-сўзларни, воқеаларни худди кеча қўлдандек беҳато, аниқ ҳикоя қилиб беради. Ана шу кўлни қўрган отахоннинг ўн беш йиллик умри газетачилик билан боғлиқ. У киши машҳур фелетончи Комил Алиев билан бирга ишлаган, ундан сабоқ олган. Халим бобо Денов, Шўрчи туманларида илк бор газета ташкил қилган, уларга муҳаррирлик вазифасини бажарган, шунингдек бу табаррук отахон вилоят

• Сурхон томонларда

«Сурхон тоғи» газетасида ҳам муҳаррир ўрин-босари, муҳаррир бўлиб ишлаган.

Яқинда Термизда вилоят жамоатчилиги Халим бобо Бокиевнинг кутлуг 90 йиллигини кенг нишонлашди. Кекса журналистни шогирдлари, ҳамкасблари кутлуг ёши билан муборакбод этишди. Бобо вилоят ҳрқимининг фахрий ёрлиғи билан тақдирланди.

Журналистнинг жарроҳлар, синувчи учувчилар, шахтёрлар қатори кам умр қўради, деган гап юради. Шу гап аслида турғими?! Билмадик. Лекин қийин ва масъуляти йилларда матбуотда ишлаган Халим бобо Бокиевнинг тўқсон йиллик умри буни ҳозирча рад қилиб турибди.

Маҳмуд АБУЛҒАЙЗ, Сурхондарё вилояти

Оламда гап кўн

ҚАРИЛИК ҚҲРСИН...

Австралиянинг Бурктаун шаҳрида истиқомат қилувчи 82 ёшли Ричард О'Киф рафиқасини «қариялар уйи»га жойлаштирган эди. Орадан анча вақт ўтиб у кампирининг ҳолидан хабар олмоқчи бўлди, лекин...

— Қарилик қурсин, — дейди Ричард О'Киф, — кампиримни қайси «қариялар уйи»га жойлаштирганини ҳеч эслолмаяпман.

• Мангу изтироблар

БАҲОР СЕНГА ЎХШАЙДИ, СИНГЛИМ

...Синглим, сен баҳорга ўхшайсан. Чиройини кўз-кўз қилаётган баҳорга. Йўқ, ташбеҳим бекор. Баҳор сенга ўхшайди. У гўзалликда сен-ла баҳслашмоқ истади.

Сен олма гулига лабингни босасан. Нигоҳингда менга таниш нур пориллайди. Олма гулини ҳидлайсан. Вужудингга ёқмили, ширин бўй югуради. Сархуш бўласан. Кўзларинг юмилади. Хаёлларинг сендан бесўроқ у томонга чопайди. Уйлайсан: «ўшанда ҳам баҳор эди».

— Эртага хизматга жўнайман, — деди у кўзларингга илтижоли термулиб. — Мени кутасизми?

Юрагинг орзиқади. «Мен сизни ўла-ўлғунимча кутишга розиман», дегинг келади. Кўнглингдагини тилингда чиқаришга тортинасан. Тўғрироғи, ҳаё тилингни боғлайди, сўзлашингга имкон бермайди.

— Ҳим-м, — дейсан секингина. Тилингда зўрға узилган сўздан теварак-атроф жаранглаб кетгандай туюлади. «Ҳеч ким эшитмадимикан», деган хавотирда атрофга кўрқа-писа мўралайсан. «Хайрият, ҳеч ким йўқ». Унга кўз қирингни ташлайсан, кўзларингда бахтдан масрурлик олови гуриллайди.

У кетди. Кўл ушлашиб кун-тунлар ўтаверди. Кунлар қатор-қатор шодлик олиб келди. Байрамларни етаклаб келди. Бу байрамларнинг энг шуқуқли ундан мактуб келган кун бўларди.

«Нафиса, куни кеча тушимга кирдингиз. Тўйимиз бўлаётган эмиш...» Тўй сўзидан юрагинг ҳаяжондан ҳалқиради. Мана, сен оппоқ либосда. У куёвлик сарпосида бир кучоқ гул билан сенга ширин табассум қилади. Сен эса нигоҳларингни ерга қадайсан. Аини дамда юрагинг кафасга тушган куш янглиғ потирлайди.

«Мактубингизни олиб хурсанд бўлдим. Хизматдаги қийинчиликлар унутилди. Соғинчим тафти босилди. Сизга соатлаб термулиб туравераман. Дўстларимнинг менга ҳаваси келади», дейди бир хатида. «...Нафисахон, тезроқ ҳийдорлашув куни келсайди. Уйга борган кунимок сизиникига совчи юбораман...» деб ёзади яна бир мактубида. Совчи... совчи бу гал гашинг келмайди.

Мактублар... Уларни сенга синфдошинг Салоҳиддин келтириб беради. Конверт юзига «Нодирдан» деб жавоб

ёзасан: «Хатингизни олдим. Ҳамма ухлаб қолгандан сўнг қайта-қайта ўқидим. Мен ҳам сизни тушимда кўрибман. Ик-

кўп совчи келадиган бўлган-ки, худди қишлоқда мендан бошқа қиз йўқдай. Аммо, сиз хавотирланманг, сўзим сўз...»

Гўзал туйғулар асираси, сингилжоним. Кунларинг ана шундай ширин кечарди. Аммо... аммо... у қайтадан кун яқинлашганда мактуб келмай қолди. Хавотирландинг. Ишқилиб тинчликмикан?

Тахликали кунлар тугади. У келди. Юрагинг шодликдан ҳалқирди.

— Сизга муҳим гапим бор.

Юрагинг титради. «Мана, мана, у ҳозир совчи, тўй ҳақида оғиз очади. Вой, худдойим-ей, унга нима деб жавоб бераман. Тавба, худди тилим танглайимга ёпишиб қолгандек-а». Уни нақадар соғинганингни, хат келмаган кунлар дарди дунёнинг зимистон бўлиб қолганингни, мактуб олган кунларинг қанот чиқариб осмонга парвоз қилгинг келганлигини тўлиб-тошиб гапиринг келарди. Аммо, бу гал ҳам ҳаё йўл бермади. «Кейин...тўйдан кейин айтаман» деб қўяқолдинг.

У ерга қараб турар айтмоқчи бўлган сўзини тилига чиқаролмай қийналарди. Сен эса ҳаяжондан титрадинг. «Мана, мана, ҳозир айтади». Хаёлингда тиклаган дунёнгга кезасан. «Кейин тўйимиз бўлади. Мен оқданда оқ либосда, у куёвлик сарпосида бир даста гул билан мен томонга жилмайиб келаверади. Ҳамма бизни кўталайди. Ҳамма кўтловлар бизнинг шаънимизга бўлади. Ҳамманинг нигоҳи бизда бўлади...»

У ниҳоят қийнала-қийнала деди: — Сизга айтганим гапим... Мен сизга уйланолмайман!

Бошингдан бир челақ муздек сув қуйилгандек бўлди. Қўрқиб кетдинг. Нима? Нима деди? Уйланолмайман дедими? Нега? Нима учун? Бир дақиқада ҳар хил саволлар ўз гирдобига олди.

— Нега?... Бирор гап бўлдики, — дединг хавотир аралаш зўрға.

— Йўқ, йўқ. Ҳеч гап бўлгани йўқ.

— Нега унда?... — Сўз бердим... Мен... Мен... Онам сизни келин қилишни истамаяпти. Биласиз, ёлғиз ўғилман. Сўзини икки қилолмайман. Розиман... Турмушга чиқаверинг.

«Турмушга чиқаверинг! Нималар деяпти?» ...Сен йиғладинг, у овутиди. У йиғлади, сен овутидинг. Сизларга қўшилишиб осмон йиғлади, борлиқ йиғлади. У рўмолчаси билан кўз ёшларингни авайлабгина артди. Тўзиган сочларингни тузатди. Сенинг дарди дунёнг қоронғулашди. Дунёнг тунданда қоронғу, тунданда қайғули эди... Кўз ёшларинг аралаш биргина сўз айта олдинг, холос:

— Сизсиз энди нима қиламан, — бу қуйган кўнгли фарёди эди.

Бошингни унинг кўксига қўйганча йиғларкансан қаерларгадир беркингинг, хозиргина бўлиб ўтган гап-сўзларни унуттинг келарди. Сен нафақат ундан, балки ўзингдан ҳам қочардинг. Қаерга? Аммо билмасдинг. Билганинг, шу қуйи унинг кўксига сингиб кетиб йўқолгинг келарди. Бирок буни ҳам ҳеч илоҳи йўқ. Бошингни кўтариб йиғи аралаш.

— Қолган умримни сизга бераман, — дединг.

Сен ўшанда ҳақиқатдан ҳам дунёдан кечмоқчи эдинг. Чунки энди сен учун ҳаётнинг қизиги йўқ эди. У қўрқиб кетди. Шоша-пиша:

— Йўқ, йўқ, ундай деманг, — Сўнг овози мискинлашиб, — мен қолган умримни сизга бераман, — деди.

Қўлларинг билан оғзини ёпдинг: — Йўқ, йўқ, ундай деманг.

Сўнг анча муддат сукутга чўмдиларинг.

— Борақолдинг, чарчадингиз, — деди у меҳрибон оҳангда юзингга тушган сочингни тўғрилаб қўярган.

— Сиз бораверинг. Мен ортингиздан қараб қолгим келаяпти...

У ортига қарай-қарай кетди. Сен ҳам нигоҳингни бир зум бўлсада ундан узгинг келмасди. Ҳатто киприк қоқишдан эҳтиёт бўлардинг. Унинг ортига қайтишини, олдинга югуриб келиб хандон отиб қулишини ва: «ҳазиллашдим, сизни синамоқчи эдим» дейишини қутиб турдинг. Аммо... бундай бўлмади... У кетди. Сен эса кутавердинг... Билмадим қанча кутдинг... Бир пайт юрагинг бўм-бўш бўлиб қолганини сездинг. Бир зум қарахт бўлиб қолдинг. Сўнгра рўмолингни юзингга маҳкам босганча ҳўнграб-ҳўнграб йиғладинг... Бу сенинг у билан боғлиқ ширин ўй-орзуларингга, дунёнгга тутган азанг эди... Сўнги сўхбатларингга обдин тунгига гувоҳ бўлди, холос.

Вақт ўтди. У уйланди. Чор-атрофда «Ер-ёр» садоси янгради. Ҳар гал эшитганингда юрагингни орзиқтирувчи, ширин ўйларга, ҳаёлларга асир этгучи оҳанг бу сафар совуқ эшитилди. Совуқлик бутун вужудингга ёйилди.

...Синглим. Чиройига баҳорнинг рашик келган, қошлари ўсмадан сув ичганим, кўнглида Мухаббат баҳори барқ ураётган сингилжоним. Мен сенга муҳаббат ҳеч қачон заволга ўз тутмаслигини, у боқийлиги сабаб дунё гўзал эканлиги хусусида гапирмоқчи эмасман. Буни ўзинг ҳам биласан. Уни бир куни муҳаббат қаришиги уради, дея сенга таскин бермоқчи ҳам эмасман. Мухаббат тангрининг суйган бандасига берадиган юксак инояти, шул сабаб ўзгаларнинг унга ҳеч ҳам дахли йўқ, демоқчи ҳам эмасман. Буни ҳам ўзинг биласан. Ўқсик кўнглингда таскин бермоқликча сўзининг қудрати етмагани боис мен сенга, муҳаббат ҳақида шеър ўқиб бергим келаяпти.

Ишқнинг майда-майда сўнақларини, Кўмиб қўйинг қалбим мазорларига. Сўнгра бориб сотинг ниятларини, Розиман, гийбатнинг бозорларига.

Шундай сўз ёзинг-ки қабрим устига Дунё одамлари бўлишсин оғоҳ. «Бу ерга кўмилган ўлмайдиған ишқ, Унда бўлмаганда заррача гуноҳ».

Биламан, бир куни мазорларимдан, Осмонга бўй чўзиб қўқаради гул. Унутма, дўстгинам, ўшанда сенинг Бир қошқ қонингдан кечолмайди ул.

Ойгул УБАЙДУЛЛА қизи

каламиз лолалар териб юрган эканмиз. Улар шу қадар кўпки, ер юзига мисоли кип-қизил гилам тўшалгандай. Сиз менга бир кучоқ лола териб бердингиз. Сўнг биз кўл ушлашиб осмонга учиб кетдик. Пастда қолган дўгонларим, жураларингиз бизга кўл силкитишар, хавасла қарашар эди... Уйимизга Содиқдан совчи келди. Кейинги вақтларда бирам

• Нуқтаи назар

Ит барибир итда

Инсоннинг бутун танаси, кийими, яшаш жойи — ҳамма-ҳаммаси гўзал, тоза, озода бўлмоғи керак. Зеро муборак Ҳадиси шарифда ҳам «Показидак иймон белгиси» деб бежиз айтилмаган.

Лекин... Қоқ ярим тунда ва ё тонг саҳарда бир кўча айланинг-а, нимага кўзингиз тушади? Турли-туман, катта-кичик итларни сайр қилдириб юрган одамларга. Ит эса... барибир итда. У дарахт тағларини, майсаю гулларни, ҳатто йўлакларни ҳам ўз ахлатлари билан ифлослантиради. Устига-устак айрим кимсалар итлари билан бемалол жамоат транспортларига ҳам чиқишади. Хайдовчилар эса... одамлар орасидаги итларни кўрмай қоладилар.

Илгари ёшлик чоғларимизда кўчаларда сангбў юрган итларни тугиб, араваларга ортиб олиб кетишарди. Ҳозирчи...

Жа унчалик эмасдир, дейишингиз мумкин. Эҳтимол эътироз билдиришга ҳақлидирсиз, лекин марҳамат қилиб Яккасарой жомеъ масжиди, масжид атрофидаги I, II Яккасарой, Муқимий, «Тўқимачи» маҳаллаларини бир айланиб чиқинг бунга ўзингиз ҳам ишонч ҳосил қиласиз. Нон дўконларида ҳам, озиқ-овқат дўконларида ҳам, бозорда ҳам, ишонаверинг, ҳатто II Жаҳон урушида жон берган қаҳрамонларимиз дафн этилган Волгоград кўчасидаги мазорда ҳам итлар. Ота боболаримиз дафн этилган бу қабристонларда итларни қишин-ёзин сайр қилдириш одамлар учун оддий ҳолга айланиб қолган шекилли. Аслида эса бу бизнинг бефарқлигимиз, эътиборсизлигимиз «самараси» эмасмикан?!

Тўғриси айтсам, уй ҳайвонларини боқиш тартиби ва қоидалари, уларнинг санитария аҳволини на-

зорат қилиш тўғрисида чиқарилган (агар чиқарилган бўлса) шаҳар ҳокимиятининг фармойишларига амал қилинаётганига ҳам ишонгим келмайди.

Ахир дайди итлар касалланиб, инсон соғлиғига ҳавф солмайди, деб ким кафолот бера олади? Нахотки, улар устидан назорат қиладиган бирор идора йўқ бўлса? Соғлиқни сақлаш посбонлари қаёққа қарашаяпти?

Мана яқинда қўшнимиз ишга кетаётганда ана шундай «сайр» қилаётган итлардан бири ташланиб қолибди. Қўшним жон талвасасида ердан тош олиб итга отибди. Тош ҳам итнинг нақ бошига тегиб, ўлибди. Мол аччиғи жон аччиғи, деганидек итнинг эгаси қўшнимни судга берди ва... ҳужжатсиз ит боқётганлиги учун жараима тўлади...

Ҳайрон қоласан киши, баъзи хонадонларга кирсангиз ҳовлида худди кўй боқилаётгандек беш-ўнта итга кўзингиз тушади. Энг ачинарлиси ўша итларнинг ҳам озуқаси нон. Ахир бир бурда нон юзлаб одамларнинг пешона тери эвазига етиштирилади-ку! Шу бир бурда нонга зор бўлиб дунёдан кўз юмганлар қанча...

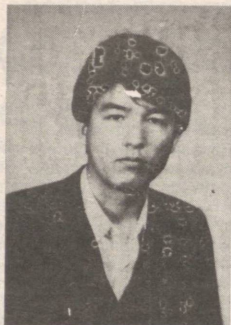
Мен истар эдимки, Тошкент шаҳрида, умуман, мамлакатимизнинг барча жойларида итларни нон маҳсулотлари билан боқишга, жамоат жойларида ва жамоат транспортда олиб юришга, дайди итларнинг кўчада санқиб юришларига барҳам бериш тўғрисида махсус фармойиш қабул қилинса. Токи итлар кўча-кўйни ифлослантирмасин, соғлиғимизга зарар етказмасин, болаларимиз ҳаётига ҳавф солмасин. Бу менинг шахсий мулоҳазаларим. Сиз-чи, сиз бу фикрга нима дейсиз, азиз газетхонлар?!

Комилжон НАБИЕВ, меҳнат фахрийси

Оланда ган кўп

САБРНИНГ ЧЕГАРАСИ

Гонконгдаги «Чайниз Эмпориум» ресторанида кирган хуранда салкам бир соат кутсада буюрган таомини келтиришмади. У бу ҳақда официантга айтган эди, қўпол жавоб эшитди. Бундан жаҳли чиққан хуранда официантнинг бугзига овқат ейдиган чўпни тиқиб олди.

Сафар ОЛЛОЁР
ЭНГ МУНАВВАР
СИЙМО — ОЛЛОҲ
ЖАМОЛИ

Мен яна бир кунлик кўшиқ
куйладим,
Ў, шунчалар умри боқийки унинг:
Тарихи ибтидо сингари қадим,
Бир умр куйласанг етмайди унинг!

Бағоят улғувор интиҳоси бор:
Биргина лаҳзаси — дунё қисмати.
Оҳанги сержило, дилкаш,
бетакрор,
Таърифга сизмагай сиру хислати.

Мен фақат бир кунлик кўшиқ
куйладим,
Шўхларга қувноқ у, маъюсга —
сокин.
Куйлаб бўлгандан сўнг шуни
уйладим:
Эртага эшитиб бўлмайди лекин...

Мен фақат бир кунлик
кўшиқ куйладим,
Зотан, бир булбулман, кўшиқ —
дилбандим.
Келажакда куйсиз қолмас
чаманим —
Эртанги кўшиқни кеча айтгандим.

Энг олис масофа — Васл чўққиси,
Энг яқин зулумот — Ҳажр
жарлиги,
Энг хуш мушқу анбар — Муҳаббат
иси,

КУТИШ

Мен сени ой-йиллаб кутдим,
азизам,
Оғочлар гуллади
нигоҳларимда.
Олис йўлларингга тўшалиб
кўзим,
Ой чиқиб, ой ботди
қабокларимда.

О, ҳижрон — ситамкор ўзи
берган дард,
Кўксимда бир қушча куйлаб
толмади.
Кунлар хазон бўлиб тўқилса
ҳам, бас,
Ёниқ муҳаббатни кўма
олмади.

Мен сени асрлаб кутдим,
азизим,
Юрак айтаверди собит бир
сўзни.
Ўжар нигоҳимга беролмай
бардош
Йиллар хотирамга осди сен
қизни...

ҲАЙРАТ

Осмон ҳамон катта —
сизмайди кўзга,
Гарчанд бебошлиқдан юз
бурганим рост.
Гоҳо олис қишлоқ
гузарларида
Дуч келади менга боалик
беҳос.

Энг хунук ғамноклик — изҳор
хўрлиги.

Энг мўтабар инсон — муштипар
Она,
Энг керакли одам — ўзимман
шаксиз.
Энг хурлиқо жоду — сенсан,
жонона,
Энг ибратли умр — ортда қолган из.

Энг иссиқ истара — Ватан тупроғи,
Энг дилқушо эпки — юртим
шамоли.
Энг кучли зилзила — кўнгил
титроғи,
Энг мунаввар сиймо — Оллоҳ
жамоли!

... Бисёр фойда истаб қайси бир
ғариб
Кўҳна бир ғор ичра кўза ахтариб,
Чиқиш йўли билмай қолмишдир,
қариб,
Уни дайдиб кирган шамол
кутқарсин.

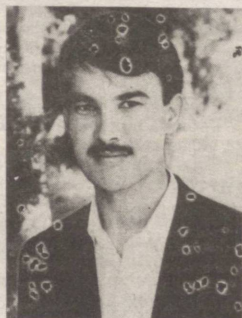
Бир вужуд титрайди — чанқаган
лаби,
Собиқ кўл ўрнида қотган ер каби.
Биламан, беминнат имкон сендаги—
Ҳайҳот, уни оби зилол қутқарсин.

Чанқоқлик сув билан босилмас
хар он,
Сахрода мажнунҳол кезади бир жон
Занжирбанд қилмишдир беаёв
ҳижрон
Уни бу балодан висол қутқарсин!

Тавба!
Шу сўз чиқар баъзан бўғзимдан,
Яъни баъзан хато қилганда.
Соқит қилиш учун ўзимдан
Шу каломга қиламан сажда.

Гоҳ шу сўзга топиндим маҳзун
Нуксонимни аён англасам.,
Лекин ўзни оқламоқ учун
Ҳеч бир замон ичмадим қасам.

Биламанки, яхши хислат бу —
Бутун қилса бўлар яримни!
Ким мен унун айлар тазарру
Гар сезмасам хатоларимни:
тавба..

Юсуф ҲАМИДОВ

Йиллар изоҳ бермиш, эссииз,
барига,
Энди ўтар кунлар жиддий
ва ўзга.
Бурроман. Кўз кериб
боқаман кўкка,
Ҳайрат эса ҳамон сизмайди
сўзга.

СИНФДОШЛАРГА

Ўқувчилик бахтли онларим,
Барчасига у кунлар гувоҳ.
Сувратларга боқдим
суқланиб,
Бўй кўрсатди ўттиз беш
нигоҳ...

...Унда ранглар бари тенг,
эди,
Фарқламасдик оқу қорани.
Фақат айбдор билсак
дўстимиз,
Дарров очар эдик орани.

ЁЛФИЗЛИК

Китоб.
Гингиллаган чивинлар.
Дастурхон.
Доимий кўйлак.

«Кун имиллар қайдадир,
Тун имиллар қайдадир».
Сени менсиз бўлсин деб,
Мени сенсиз улсин деб.

Орзуларнинг ранги билан
Оқартирамин тунни..
Туй қилайлик, бир
нуқтага
Қадаб қўямиз кунни.

Қуй ҳаммаси утиб
кетади,
Бахтли кунлар келади
ҳали.
Юлдуз тукма юлдуздон
— кўздан.

Қўрқдим қайғу адо
этади,
Саодатнинг етгунча гали
Сенга юпанч ясадим
сўздан.

Юрак-юрак, жоним юрак,
Оловларга отайин.
Ул қиз ўтар кучаларни
Чарогон қил сен тайин.

Юрак-юрак, кўзим юрак
Сувларда оқмоқ керак.
Сувга қўшиб ичар-да
Ул, севганидан кечар-да.

Паризодми, ҳуризодми,
Ёқтирмаскан қўшиқни.
Жажжигина елкалари
Қандай кутарар ишқни.

Мақтаб ёни очик, кенг
майдон,
Танаффусда тўплар
сурардик.
Кўнғироқни «эшитмай»
мудом,
Муаллимдан узр сўрардик.
Яна жажжи пахтакор эдик,
...Дала мактаб тусини олар.
Қишлоқдаги синфхоналар,
Баъзан ойлаб ҳувиллаб
қолар.

Декабрнинг сўнгги кунлари,
Жунжикади совуқ далалар..
Эгатларни оралар севинч —
Эртан мактаб борар болалар!

Бир жунжикиб, бирида ёниб,
Зир югуриб ўтди фасслар.
Бизнинг беғам кўзларимизга
Излар солиб кетди фасслар...

Хайрлашдик. Айрилиб сўнгги

Абдуғаффор ОДИНА

Юрак-юрак, моҳим юрак,
Майли, ундан айиргин.
Унга борар йўлларим,
Фалокатлар буюргин.

Не берсанг ушанга бер,
Ёр бер, соҳибқирон бер.
Менга эски
мажнунгоҳдан —
Биебондан ватан бер.

Юрак-юрак, жоним юрак,
Бунча бахтни нетаман:
Севдим-ку шу қизгинани,
Ишим битди. Кетаман.

Эркалаб ўлдиргин, мени,
севгилим,
Хоҳ кеч, хоҳ эрталаб
ўлдирсанг, майли.
Сўнгги эшитганим сўз
булсин «Жоним»,
Энг сўнгги боққаним —
чеҳранг иболи.
Эркалаб ўлдиргин, мени
севгилим,
Сўнгра мени келиб
кўрганлар фақат:
«Юраги шодликдан
ёрилган», десин,
Ўлган жойи дея
айтишсин: «Жаннат».

кўнғироқнинг садоси бўлди.
Мақтаб сенинг номингдан
хитоб —
Раҳимовнинг дуоси бўлди:

«Оқ йўл сизга учар
қушларим,
Хавфу хатар бўлсин мангу
ёт..
Дилни тутинг доимо уйғоқ,
Энди сизга дарс берар ҳаёт!»

...Кечир ҳаёт, кечир
муаллим,
Трамвайлар ортидан елдим.
Танаффусда кечикдим бироз,
Ўттиз ёшни қоралаб келдим.
Қўлим тишлаб боқарканман
жим..
Хотирамда пахта шоналар.
Сизни кўмсаб кўнглим
толадир,
Олисдаги синфхоналар!..

Оила

42 ЁШДА

Водийдан. Оиласидан ажрашган. Касби — ишчи. Заводда муҳандис бўлиб ишлайди. Иқтисодий тўла-тўқис. Бир оилани иқтисодий таъминлаб бахтли этишга курби етади. Феъли юмшок, ростгўй, оққўнгил. Қайси вилоятдан бўлса-да кенг уйининг чиройли бекаси бўладиган аёлни ўзига умр йўлдошликка излайди «Оила-446».

39 ЁШДА

Мен ҳамиша бир инсонга меҳру муҳаббат қўйишни, унга ишон-иш, севишни орзу қиламан. Шунинг учун тоҳануз шундай инсонни излайман. Ишончим комилки, эртадир-индирдир бу орзу-армонимга етишаман.

Ўзим вилоятданман, очик-кўнгил, хушчақчақ аёлман. Турмушимдан ажрашганман. Уй-рўзгор ишларининг барчасига ўқувим етади. Саранжом-сарихаликни, кўпдан-кўп фарзандлар кўришни, уларни баркамол инсон қилиб ўстиришни орзу қиламан «Оила-447»га ёзган мактубларингизни кутаман.

Чой қувватга бой, ҳордиқ чиқарувчи, тетиклаштирувчи, касалликнинг олдини оловчи парҳез ичимлик ҳисобланади.

Чойнинг жуда кўп навлари бўлиб, улар таркиби, таъми, ҳиди, ранги, шифобахшлиги, сифати ва бошқа хусусиятлари билан бир-биридан фарқ қилади. Дунё халқлари табиий иқлим шароитларига қараб турлича чой истеъмол қилишади. Марказий Осиё халқлари орасида эса кўк чой асосий чанқов босди ичимлик ҳисобланади.

... Кўк чой фойдали хусусиятларига кўра дунёдаги энг яхши чой навлари қаторида туради. Кўк чойни йиғиб олишда барглари қора чойга ўхшатиб сўлтирилмайди, ферментация қилинмайди (ачитилмайди), фақат бугга тўтилади ва селгитилади (бир оз қури-тилади).

Олимларнинг ҳулосаларига кўра чой таркибида инсон саломатлиги учун фойдали бир қанча дармондорилар бор. В. дармондориси кишининг асаб таркиби билан юрак фаолияти учун энг яхши шифобахш модда ҳисобланади. Эт ва мушакларни мустаҳкам тутди.

РР дармондориси аъзоларимизда модда алмасишувига ижобий таъсир қилади ва дармон қуришидан сақлаб,

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги ижтимоий сугурта жамғармаси Навоий вилоят вакиллиги раҳбари Омонтош Жўраев билан сўхбат.

— Омонтош ака, аввало газет-хонларимизга ўзингиз раҳбарлик қилаётган идоранинг вазифалари ҳақида тушунча берсангиз.

— Ҳар қандай мустақил давлатнинг ўз ижтимоий сиёсати бўлади. Президентимиз Ислам Каримов томонидан илгари сурилган бешта тамойилнинг бири кучли ижтимоий сиёсат ҳисобланади. 1991 йил республика ҳукумати қарори билан мамлакатимизда нафақа жамғармаси (ҳозирги ижтимоий сугурта жамғармаси) ташкил этилди. Идорамиз асосан нафақахўрлар, ногиронлар манфаатини ҳимоя қилади. Шунингдек, янги туғилган чақалоққа бериладиган суяюнчи пулидан тортиб, дафн маросимларига сарфланадиган харажатлар билан боғлиқ ишларни ўз зиммаларимизга олганмиз.

— Ижтимоий сугурта бадаллари қандай жамғарилади?

— Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 8 февралда қабул қилган қарорига кўра фуқаролар ойлик иш ҳақининг 1 фоизи миқдорида ижтимоий сугурта бадалларини тўлайдилар.

— Ҳозирги шароитда ижтимоий сугурта режаларининг бажарили-

ши нималарга боғлиқ деб ўйлайсиз?

— Ижтимоий сугурта режаларининг бажарилиши аввало, корхоналардаги барқарор меҳнат маромига боғлиқ. Ижтимоий сугурта режалари бажарилиши бўйича республика вилоятлари орасида биринчи ўринни эгаллаб турибмиз. Ижтимоий сугурта бадаллари тўплаш ҳамиша ҳам осон кечмайди. Масалан, жамоа хўжаликлари ўз вақтида ижтимоий сугурта бадалларини тўлай олмаётирлар. Бунинг сабабларини изохлаб ўтиришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман. Айни пайтда вилоятимизда 87 минг 695 нафақахўр бор. Уларнинг ойлик нафақаси 78 миллион сўмни ташкил этади. Демокриманки, жамғармамиз фаолияти бевосита нафақахўрлар, ногиронларнинг турмуш тарзи билан боғланган.

— Жамғарманинг туман ва шаҳарларидаги бўлимларида аҳвол қандай?

— Юқорида таъкидлаб ўтганимдек, ижтимоий сугурта жамғармаси ишлаб чиқариш суръати билан бевосита боғлиқ. Масалага шу нуқтаи назардан ёндашадиган бўлсак, Навоий шаҳрида (бошлиги Н. Самарцева), Зарафшонда (Р. Фатхуллина), Учқудуқда (С. Айназаров), Қизилтепада (Н. Жалолова) бў йўналишда самарали ишлар амалга оширилмоқда. Бу жойларда ижтимоий сугурта бадал-

лари ўз вақтида ўтказилмоқда. Аҳолининг ижтимоий муҳофазаси ҳам яхши йўлга қўйилган.

— Бозор талаблари ҳамиша ўз муаммоларини ўртага қўяди. Сизни бошлиқ сифатида қандай муаммолар ўйлантирмоқда?

— Айни пайтда бозор иқтисодиёти талаблари турмушнинг ҳамма жабҳаларини қамраб олмоқда. Мулкчилик шакллари кўпайиб бормоқда. Айниқса, яқка тартибда тижорат ишлари билан машғул бўлаётган кишилар сони тобора кўпаймоқда. Бу мамлакатимизда иқтисодий ислохотларнинг ўз маромига тушаётганлигидан далолат беради. Бироқ, масаланинг бошқа томони бор. Бугунги кунда яқка тартибда меҳнат қилаётган тижоратчилар бизнинг рўйхатимиздан ҳам ўтишлари керак. Чунки уларнинг эртага нафақага чиқишлари ёки бахтсиз ҳодисага учраб ногирон бўлиб қолишлари ҳам мумкин (бу ҳаётда нималар бўлмайди). Шу сабабли улар ижтимоий жамғарма рўйхатида ўтсалар, нафақага чиқишлари ҳам қанолат берилади. Шу сабабли биз фурсатдан фойдаланиб патент билан савдо - сотиқ қилаётган фуқаролар эътиборини мана шу масалага қаратмоқчи эдик.

— Самимий сўхбатингиз учун раҳмат.

Сўхбатдош: Маҳмуд МАРДИЕВ

• Биласизми?

КЎК ЧОЙНИНГ ШИФОБАХШ ХУСУСИЯТЛАРИ

қон томирларимиз мўртлашишининг олдини олади.

Р дармондориси капиллярларнинг заифлиги ва ўтказувчанлиги билан боғлиқ бўлган турли хил касалликларни, масалан бод гломерулонефрит милкларни қонаши, тери остида майда қон қуйилиши ва бошқа касалликларнинг олдини олишда аҳамияти жуда катта. Бундан ташқари Р дармондориси қон босимини тушириш хусусиятига ҳам эга.

Олим А. Содиков ўз илмий текширишларида иссиқ иқлим шароитида кўк чой истеъмол қилиш организмнинг суяқликка бўлган талабини камайтирибгина қолмай (41 фоизгача), ошқозон суяқлигининг кўп ажралишига ҳам сабаб бўлишини аниқлаган.

С дармондориси ўпка шамоллаши, кўк йўтал, бўғма қаби, оғир хасталиклардан тезроқ соғайишга ёрдам беради. Жароҳат, яра, синган суяқларнинг

битиби кетишида кўмаклашади, аъзоларимизни бардам тутди.

Япон олимларининг фикрича кўк чой таркибидаги танин моддаси организмда овқат ҳазм бўлишига, нурланиш билан боғлиқ бўлган хавфли хасталикни бартараф этишда ёрдам беради.

Кўк чой полифеноллари артериосклероз ва юрак хасталикларига олиб борувчи қондаги холестерин ва ёғларнинг парчаланишини анча тезлаштириб микробга қарши кучли хоссаларга эга экан.

Хитой олими Чен Цикун телевизор кўриб ўтиришда ундан

тараладиган радиоактив нурларнинг салбий таъсир кучини қайтариш учун фақат кўк чой ичиб ўтиришни тавсия қилади. Ҳатто кўк чой таркибида мавжуд бўлган катехинлар бевосита хавфли хасталиклар бўлмиш ичбурғ (ди-зентерия), паратиф ҳамда бошқа турдаги бактерияларга таъсир этиб, уларга қирон келтирар экан.

Сапар МУҲАММАДИЕВ

Муҳаммад АМИН сурати

Хушчақчақ суюкли фарзандимиз Ихтиборбону!

27 баҳоринг билан чин юракдан му-боракбод этамиз. Ҳаётингдagi барча орзу-ниятларинг амалга ошишида тилакдошмиз. Ҳар ишда Оллоҳ сенга ёр булсин. Лабингдан кулгу, чеҳрангдан табассум аримасин.

Аданг, опанг, жиянинг Темур. Фазалкент шахри

АЗИМЖОН! Бир ёшга тўлишинг кутлуғ, йўлинг улуг, орзуинг бўлиғ бўлсин деб, тоғанг ШУҲРАТ.

x x x

Азиз ва мўтабар онажонимиз Мукамбар РОЗИҚОВА! Кутлуғ 60 ёшингиз билан табриклаймиз. Сизга Оллоҳдан тан сихат-лик, дил хотиржамлик тилаймиз. Фарзанду набираларингиз оғушида соғ-саломат юринг. Бахтимизга доимо соғ-омон бўлинг, деб

куёвингиз, қизингиз, невараларингиз.

x x x

Хурматли ва азиз дадажонимиз Ахматулла ака ЁДГОРОВ! Сизни 49 ёшингиз билан самимий кутлаймиз. Сизга узоқ умр, хуш-чақчақ кайфият тилаймиз. Бахтимизга доимо саломат бўлинг.

Муштипар онажонингиз, меҳрибон рафиқангиз, фарзандларингиз Нилуфархон, Фуқратжон, Хуршиджон, Гулмирахон, келинларингиз Нафисахон, Наргизхон набираларингиз Абдоржон ва Азизхонлар номидан ўғлингиз Фарход.

Оламда ган кўп

ТЕЛЕВИЗОРДА
ХИКМАТ КЎП

АҚШнинг Даллас шаҳрилик бир гуруҳ олимлар олиб борган тадқиқотлар натижа-сида ҳар куни 7-8 соатлаб телевизор кўрадиган кишиларнинг кайфияти кўтаринки, соғлиги яхши, ишлари эса асосан «беш» бўлиши аниқланди.

«Санта-Барбара» сериали илк марта Эн-Би-Си телеканали орқали намоиш этила бошлаганда Америка телерейтингида охириги ўринлардан бирини эгаллаган эди. Ким билади, мамлакатнинг, ўша пайтдаги президенти Роналд Рейган филм рекламасига салмокчи «ҳисса» кўшмаганида Добсонлар ижоди бунчалик шухрат қозонмаган бўлармиди...

Хуллас, Рейган ойнаи жаҳонда эски таниши Луиза Сорелни кўзи оғиз бўлиб қолган Август Локриж ролда кўриб қолади. Буни қарангки, собиқ актёр бўлмиш Рейган Луизанинг кўрлигига чиндан ҳам ишонади, бунинг кино эканини унутди. Эртаси куни Луиза Сорел «Оқ уй»дан «Оғир касаллигиндан хабар топиб жуда қайғурдим. Фикр, туйғуларим билан сенинг ёнингданман, Роналд Рейган», деган сўзлар битилган телеграмма олади.

Президентнинг «қовун тушургани»дан журналистлар дарров хабардор бўлишди. Рейган «Санта-Барбара»да актёрлар шундай маҳорат билан ўйнашадики, истаган одамни чалғитиб қўйишлари мумкин», деб ўзини оқлади. Шу пайтгача ҳеч ким эътибор бермаган сериалнинг номи энди газеталарнинг биринчи бетиди, ойнаи жаҳон янгиликларида кўриниб қолди. Томошабинлар президентни адаштирган филмни ютоқиб кўра бошладилар. Шуниси ҳам борки, у Америка ойнаи жаҳондаги энг узокқа чўзилган филмга айланди: 1984 йилнинг 30 июлида бошланиб, 1993 йил 28 январда — 2140-серияда тугади.

Ушбу филмни суратга олиш продюссерларга 350 миллион долларга тушди. Бу маблағнинг анчагинаси филмда қатнашган 200 дан зиёд актёрларнинг иш ҳақиға кетди. Актёрлар сонининг кўплигини эса уларнинг доимий алмашинуви билан изоҳлаш мумкин. Масалан, Мейсонни уч, СиСини

тўрт, Минкс Локрижни эса беш киши ўйнаган.

«Санта-Барбара» Америка телеакадемиясининг бош соврини-«Эмми»ни 27 мартаба кўлга киритди. Турли йилларда Робин Мэтсон (Жина), Робин Райт (Келли), Эй Мартинсон (Круз), Тод Макки (Тэд) ва Николас Костер (Лайонел)лар унинг совриндори бўлишган.

Америкада чиқадиган газеталарнинг бири ёзганидек, «Санта-Барбара» нафақат филм мобайнида, балки ҳаётда ҳам севишадиганлар қатнашган ягона сериал бўлса ажаб эмас. Актёрлар орасидаги бундай эркин муносабат алал-оқибат продюссерларга анча қимматга тушди. 1988 йилнинг кишида бирданига олти актриса — Иден, Жулия, Хейли, Тори, Лейнен ва София ролларининг ижрочилари ҳомиладор бўлиб қолишди. Улардан тўрттасининг эри йўқ эди. Айниқса, «Америка вице-гўзали» Жудит Иакконел (София) кўпчиликнинг диққат марказида бўлди. Миш-мишчилар дарров боланинг отаси СиСи — актёр Жед Аллен деб ҳукм чиқаришди. Аммо Жед бу гапларни кескин рад этди, Жудит эса қизчасининг отаси кимлигини ҳеч кимга айтмади.

ОҚ, БУ «САНТА-БАРБАРА»!

«Санта-Барбара» хорижда ҳам катта шухрат қозонди. Филмни Европа мамлакатлари ичида биринчи бўлиб 1985 йил кузига Франция сотиб олди. Кўп ўтмай бу мамлакатда «Санта-Барбара» филми мухлисларининг клублари, ундаги воқеалар қандай ривожланиши бўйича гаров ўйнаш мумкин бўлган тотализаторлар пайдо бўла бошлади. Французлар суратга олиш гуруҳини Иден ва Крузнинг тезроқ турмуш қуришлари талаб этилган мактублар билан қўмиб ташлашди. Бундай мактублар сони юз мингдан ошганда филм ижодкорлари таслим бўлишди. Мутахассисларнинг айтишларича «Санта-Барбара» чет эллик томошабинлар истаги бўйича сценарийси ўзгартирилган АҚШ ойнаи жаҳондаги

ягона сериал экан.

Филм ҳозиргача турли мамлакатлар ойнаи жаҳонни орқали намоиш этилиб, зўр обрўга эга бўлди. Масалан, у Германияда уй бекаларининг энг сеvimли филми деб тан олинган, ҳинд томошабинлари эса Добсонлар ижодини «Америка мелодрамалари ичида энг ҳаётийси», деб баҳолашди.

Агар сериалнинг биздаги намоиши шу тарзда кетадиган бўлса, охириги серияни, худо хоҳласа, 2006 йилда кўрасиз. Шу сабаб, сизни интиқ этмай «Санта-Барбара»нинг сирлар пардасини бироз кўтармоқчимиз. Шундай қилиб...

Мейсон-Жулия. Торидан қутилгач, Мейсон Жулия ва Самантага қайтади. Хотинидан узоқлаша бошлайди.

Келли. Жеффри Конраддан сўнг унинг ҳаётида ёқимтой миллиардер Роберт Барр пайдо бўлади. У бойликда ўздан асло кам бўлмаган СиСининг қизини телбаларча севиб қолади.

СиСи — София. Уларнинг турмуши узоқса бормайди. Анча йиллик та-наффусдан сўнг София яна Лайонелнинг жазмани бўлиб қолади.

Жина. Прокурорга турмушга чиқади, миссис Тиммонсга айланади.

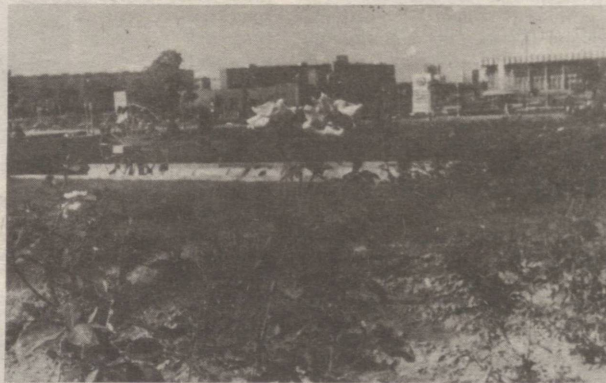
Локрижлар.
1300-қи-

смада мўъжиза рўй беради: Локрижлар ва Кэпваллар бирлашишдаи ҳамда «Кэприж» номли янги лимонад ишлаб чиқара бошлашади. Сериалда савдойи қотил пайдо бўлади. У ушбу оила вакиллари бирин-кетин ўлдира бошлайди. Фақат Лайонелгина тирик қолади.

Сериал сўнггида эса Кэпваллар иккинчи даражали қаҳрамонга, Роза Анрадининг ўғли ва Крузнинг кичик укаси бош қаҳрамонларга айланишади.

Хуллас, сиз севган сериаллардан бири «Санта-Барбара»нинг якуни ма-на шундай.

Азиз АБДУВАЛИ тайёрлади

С. МУСАЕВ сурати

● Сиз севган сериал

Сўнги
устун

ЭНГ УЛКАН ПЛАКАТ

Япониянинг Миядзаки шаҳрида Химук байрами шарафига ўрнатилган плакатга тенг келади-гани дунёда бўлмас керак. Унинг ҳажми оз эмас, кўп эмас 12500 квадрат метрга тенг.

ЭРИНМАГАН БАНДА

Асримиз бошларида АҚШнинг Индиана штатида яшаб ижод этган рассом Виллем Аллен Бикслерга нисбатан ҳеч иккиланмай ана шу иборани кўллаш мумкин. У олти йил ичида «Эски, ҳовуз» номли асарини 5000 мартадан зиёдрок қайта ишлаган.

ҲОЙДА ТЕЛЕФОНДА

«Америка телефон энд телеграф компани» номли корпорация бир йил давомида энг катта соф даромад олишга эришган фирма ҳисобланади. 1981 йилнинг октябридан 1982 йилнинг шу ойига қадар корпорация ҳисоб рақамига келиб тушган соф фойда 7,6 миллиард долларни ташкил этган.

ЗИЁН ЭСА НЕФТДА

Аргентинанинг «Ясминтос петролиферос» номли давлат компанияси йил давомида энг йirik зиён кўрган фирма сифатида тарих саҳифаларидан ўрин олган. Нефт ишлаб чиқаришга ихтисослашган бу компаниянинг 1983 йилги умумий зарари 46 миллиард доллардан ошиб кетган.

КЎПРИКЛАРНИНГ
«ДОДАСИ»

АҚШнинг Колорадо штати худудидан оқиб ўтувчи Арканзас дарёси устига 1929 йилда қурилган осма кўприк ҳанузгача энг банд кўприк сифатида ўз мавқеини бой бермай келаяпти. Унинг сув сатҳидан баландлиги 321 метрга тенг.

ТАБАССУМ ДАРОМАД
МАНБАИ

АҚШлик продюссерлар филмда бош ролни ижро этаётган актёрнинг жилмайишлари ҳам даромад манбаи эканлигига амин бўлишди. Жулия Робертс иштирокидаги «Ойимқиз» филми Америкадаги прокатнинг ўзиди 180 миллион доллар йўғди. Асосий сабаблардан бири актёрса филм давомида 100 мартага яқин чироили жилмайишда экан.

ДИҚҚАТ, КИДИРУВ!

Айни пайтда Россияда салкам 21 минг қадимий буюмлар — иконалар, расмлар, китоблар, орден ва медаллар қидирилмоқда. Тахминларга кўра, уларнинг кўпчилиги контрабанда йўли билан чет элларга олиб чиқиб кетилган. Биргина 1995 йилда музейлар ва шахсий коллекциялардан 8 миллиард 887 миллион рубллик буюмлар ўғирланган.

Муассисларимиз:

Ўзбекистон
Республикаси
Хотин-қизлар
қўмитаси, Болалар
жамғармаси ва
«Соғлом авлод
учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

БОШ МУҲАРРИР:
Абдукарим РАХИМБЕРДИ

Газетамиз бош хомийси:
Ўзбекистон «Матбуот тарқатиш
ушмаси» ассоциацияси

МАНЗИЛИМИЗ:

700083, Матбуотчилар
кўчаси, 32-уй.

Телефон: 36-56-52, 34-86-91
Урол СОДИҚ
навбатчилик қилди
Обуна индекси - 64654
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г-0270 21597 нусхада чоп
этилди. Офсет усулида босилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.